

Nestkasthommel

Eind februari tot ver in maart was het extreem warm en zonnig. Ik geniet dan van de dikke zoemende hommelmekoningsinnen die een beetje dwarrelend en met horten en stoten laag over de grond een holletje aan het zoeken zijn. De laatste dag van februari zag ik in een tuin in de Reeshof een bruine hommel met een zwart achterlijf en een mooi wit behaarde punt aan haar kontje. Ik had een Boomhommelkoningin gespot en die blijkt niet eens zeldzaam te zijn. Ik begin dan te twijfelen of ik die vroeger mogelijk over het hoofd heb gezien. Ik zag vooral de Aardhommel in mijn tuin. Die is ook zwart met een witte punt aan zijn achterlijf. Maar daarbij zit op het voorhoofd een gele haarband en zo'n gele band loopt ook over zijn achterlijf. Daarnaast kwam ook de bruine Akkerhommel en kleurige Steen- en Weidehommel in mijn tuin op bezoek. Sommige planten, zoals de Donkere ooievaarsbek en Stinkende gouwe, waren vroegbloeiende en geliefde voorjaarsplanten. In deze bloemen ligt de nectar en het stuifmeel redelijk voor de deur, zodat de korttongige Aard-, Steen- en Weidehommel ook vrij gemakkelijk met een goede bevoorrading thuis konden komen.

Boomhommel (foto Saxifraga B. Vastenhouw)

Ik wist eigenlijk heel weinig van die Boomhommel af. Zit hij meestal in bomen en is hij ook werkelijk toegenomen? In tegenstelling tot de Aardhommel, die het nest graag in de grond maakt, gaan de overwinterde koninginnen van de Boomhommel juist op zoek naar een hol boven de grond. Dat kan in boom- en bosrijke gebieden een boomholte zijn. In het stedelijk gebied wordt hij ook steeds vaker gezien. Daar zijn wat minder boomholtes en dus kruipen ze in spleten in muren en tuinhuisjes. Maar ze zijn dol op nestkastjes, die gekraakt worden. En die vogelwoningen zijn er natuurlijk voldoende in steden.

De koningin die de winter heeft overleefd, zoekt een geschikte nestplaats en start helemaal alleen met het stichten van een volk. Zit er nog een oud mezenest in het kastje, dan wordt die bodem eventueel aangevuld met grasjes, haren of mos. Daarin maakt ze een honingpot, dat is een van was gemaakte pot die ze vult met zelf verzameld stuifmeel. Daar legt ze eitjes bij en die broedt ze uit. De werksters die daar uitkomen gaan meehelpen om het nest te vergroten. Uiteindelijk kan zo'n kolonie wel uitgroeien tot een paar honderd werksters. De cyclus is vrij kort, want eind mei en in juni verschijnen de mannetjes en de bevruchte koninginnen gaan vaak in augustus al naar de overwinteringsplekken.

Tegen de tijd dat de jonge koninginnen uitvliegen, verzamelen de Boomhommelmannen zich al vliegend voor de nestkast. En dan is het wachten totdat de jonge koninklijke dames naar buiten komen. De mannen hebben geluk, want ieder vrouwtje paart met meerdere mannen. Ze slaat het sperma op in haar lichaam en dat gebruikt ze om nieuwe eieren te leggen. Zo hoopt ze dat er een grote genetische variatie bij de nakomelingen ontstaat.

Over de Boomhommel wordt geschreven dat hij nogal agressief kan zijn. Insecten hebben over het algemeen helemaal geen zin om een angel bij ons in de huid achter te laten. Meestal is dat een laatste redmiddel om zichzelf te verdedigen, bijvoorbeeld als het beestje beklemd zit. Bij de Boomhommel willen de werksters je wel vervelend benaderen als je te dicht bij het nest met broed komt. Maar ja, dan moet je die beestjes ook maar gewoon met rust laten. En als je ook het nestkastje in de tuin met rust laat, dus niet bij de winterschoonmaak leegmaakt voor een koolmees, dan komt die fraaie Boomhommel het volgende jaar misschien ook wel bij jou wonen. En omdat zij vaak eind februari al actief wordt, krijg je van deze koninklijke lentebode ook al een prinsheerlijk lentegevoel.

Rob Vereijken
maart 2026